

Спіс выкарыстанай літаратуры

- 1 Вежнавец, Ева. Па што ідзе, воўча? : аповесць / Ева Вежнавец. – Мінск : Р. М. Цымбераў, 2020. – 142 с.
- 2 Купала, Янка. Перад будучыняй / Янка Купала // Поўны збор твораў : у 9 т. Т. 4. Вершы, пераклады – Мінск : Маст. літ., 1997. – С. 106 – 108.
- 3 Купала, Янка. Над ракой Арэсай / Янка Купала // Поўны збор твораў : у 9 т. Т. 6. Паэмы, пераклады. – Мінск : Маст. літ., 1999. – С. 134 – 166.
- 4 Купала, Янка. Магіла льва / Янка Купала // Поўны збор твораў : у 9 т. Т. 6. Паэмы, пераклады. – Мінск : Маст. літ., 1999. – С. 91–105.

The article analyzes the narrative techniques by which the writer reflects the national history over the last century. It also states a parabolic time movement, which causes a change of narrators, as well as dialogic and communicative focus of the story, and correlation of such genres as gawenda and folk stories.

УДК 82.035+20+826

І. П. БЯЗЛЕПКИНА

г. Мінск, ДНУ “Інстытут літаратуразнаўства
імя Янкі Купалы” Цэнтра даследаванняў
беларускай культуры, мовы і літаратуры НАН Беларусі

БЕЛАРУСКІ ПЕРАКЛАД АНГЛАМОЎНАЙ ПАЭЗІІ З АРЫГІНАЛА Ў 1950–1980-х ГАДАХ

У артыкуле разглядаюцца асаблівасці англа-беларускага паэтычнага перакладу з выкарыстаннем арыгіналаў у 1950–1980-х гг. Раскрываюцца асноўныя перакладчыцкія стратэгіі, якімі карысталіся Ю. Гаўрук, У. Дубоўка, Я. Семяжон. Прасочваецца пераемнасць з перакладчыцкімі традыцыямі папярэдняга этапу (1920–1940-я гг.), а таксама вылучаюцца знакі развіцця і трансфармацыі традыцыі ў канцы 1980-х гг.

У 1950–1980-х гг. склаліся спрыяльныя ўмовы для мастацкага перакладу з заходнееўрапейскіх літаратур. Адзін за адным выходзілі з выдавецтва паэтычныя зборнікі англамоўных класікаў Д. Байрана, Р. Бёрнса, Г. Лангфела, У. Уітмена, санеты і драмы У. Шэкспіра. Такую вялікую па аб’ёме працу немагчыма было ажыццявіць сіламі толькі спецыялістаў у англа-беларускім перакладзе па прычыне недастатковай колькасці тых, хто валодаў мовай арыгінала. Таму ў перыяд стварэння серыі “Літаратуры народаў свету” ў шырокую практыку ўвайшоў падрадкоўнік. Аднак спынімся падрабязней на ўнёску Ю. Гаўрука, У. Дубоўкі, Я. Семяжона, якія працавалі непасрэдна з першакрыніцамі.

Вяртанне перакладчыкаў да мастацкай творчасці, распачатай яшчэ ў 1920–1930-х гг. стала працягам іх “маладнякоўска”-“ўзвышэнскага” літаратурнага “будаўніцтва”. У аўтабіяграфіі “І сонца, і хмары...” Ю. Гаўрук прыгадваў пераломны момант свайго жыцця і пачатак літаратурнага адраджэння ў канцы амаль дваццацігадовай высылкі. У 1947 г. ён атрымаў ліст са словамі падтрымкі ад Якуба Коласа. Прызнае слова аўтарытэтнага літаратара прынесла выгнанніку надзею і сілы для творчага ўздыму. У прыватнасці, Ю. Гаўрук пісаў, як ён неўзабаве “дастаў творы свайго любімага Шэкспіра, пераклаў трагедыю “Атэла” (надрукавана ў шэкспіраўскім зборніку ў 1954 годзе) і “Караля Ліра” [5, с. 235].

Выданне першай перакладчыцкай анталогіі Ю. Гаўрука ў 1928 г. было знакавай з’явай у пачатку стагоддзя. Увага даследчыкаў да кнігі ў сярэдзіне і канцы XX ст., а таксама праўкі і перавыданне Ю. Гаўруком большасці твораў у 1970-х гг. сведчылі пра яго творчае самаўдасканаленне. Сапраўды, характэрнай рысай больш сталага Гаўрука-перакладчыка стала надзвычай уважлівае і патрабавальнае стаўленне да вынікаў сваёй працы, неаднаразовае вяртанне да раней апублікаваных перакладаў для ўнясення ў іх правак.

Прывядзём урывак з самай апошняй рэдакцыі верша Д. Байрана “Галашэнне Ірада па Марыямне” [4, с. 34] (“Herod's Lament for Mariamne” [7]), перакладзены ў 1975 г., і супаставім яго з варыянтамі 1928 г. (1) [6, с. 45] і 1963 г. (2) [2, с. 51]:

Арыгінал:

Oh, Mariamne! Where art thou?
Thou canst not hear my bitter pleading:
Ah! Could'st thou – thou would'st pardon now,
Though heaven were to my prayer unheeding.

Пераклад Ю. Гаўрука:

О, Марыямна! Дзе ты, дзе?
Жальбы ня чуеш стогн гарачы?
(1) Ці чуеш жалю стогн гарачы?
(2) Ці чуеш, як твой муж галосіць?
Прабачыла б ты мне цяпер,
(1) Ты б даравала мне цяпер,
Ды неба, неба не прабачыць.
(2) Але нябёс ніхто не ўпросіць.

Фанетычная кампазіцыя радкоў у перакладзе стала больш лёгкай для вымаўлення (“прабачыла б ты” – “ты б даравала”), спачатку была выпраўлена граматычная арганізацыя фразы (“Жальбы ня чуеш стогн гарачы?” – “Ці чуеш жалю стогн гарачы?”), а затым было больш ясна выяўлена яе семантычнае значэнне (“Ці чуеш, як твой муж галосіць?”). Недакладная рыфма (“гарачы” – “прабачыць”) змянілася на дакладную (“галосіць” – “ўпросіць”).

Ю. Гаўрук унёс праўкі амаль у кожны радок свайго папярэдняга перакладу “Страла і песня” Г. Лангфела:

1928 г. [6]:

Гады ліліся, як рака,
Стралу і песню стаў шукаць:
У клён ваткнулася страла,
У сэрцы песня расцвіла.

1975 г. [4, с. 47]:

Гадоў праз дзесяць ці праз пяць
Стралу і песню стаў шукаць:
Знайшоў стралу сярод дуброў,
А песню ў сэрцы ў сяброў.

Замена “клёна” на згаданае ў арыгінале дрэва “дуб” падаецца не вельмі ўдалым творчым рашэннем, паколькі зборны назоўнік “дубровы” ўжыты не зусім карэктна ў дадзеным кантэксце. Аднак, магчыма, мела месца абдрукоўка: “сярод дубоў”.

Ю. Гаўрук вольна падыходзіў да перастварэння, імкнуўся найперш да максімальна блізкай сэнсава-настраёвай перадачы аўтарскіх радкоў. Ён літаральна пераўвасабляўся ў выбранага для перакладу аўтара, пры гэтым лірычнасць яго славянскай душы пераўзыходзіла па эмацыйным запале англа-саксонскую стрыманасць і выяўлялася ў больш шчодрым аздабленні беларускіх адпаведнікаў блізкімі для славянскай стыхіі вобразамі і параўнаннямі.

Па вяртанні да творчай працы ў 1950-х гг. У. Дубоўка з не меншым энтузіязмам, чым Ю. Гаўрук, узяўся за пераклад замежнай паэзіі. Ён таксама найперш пераглядзеў усё, перастворанае раней. На жаль, частка яго твораў была назаўсёды страчаны ў 1930-х гг. (раздзелы паэмы Д. Байрана “Паломніцтва Чайльд Гарольда”), частка мусіла быць узноўленай па памяці і толькі асобныя пераклады былі апублікаваны раней. Параўноўваючы Дубоўкавы варыянты

першай паловы і сярэдзіны стагоддзя, можна заўважыць, што перакладчык імкнуўся “паднавіць” тэксты, зняць такія знакі паэтыкі 1920-х, як наватворы, што не атрымалі распаўсюджання ў мове, замяніць кідкія метафары на больш нейтральныя і блізкія да арыгінала.

Параўнаем, напрыклад, страфу з “Развітальнай песні Чайльд Гарольда” Д. Байрана ў перакладах У.Дубоўкі 1920-х [1, с. 479] і 1960-х гг. [2, с. 115]:

Бывай, бывай, мой родны край.
Зьнікай у сінь вады;
Сьвіргочуць чайкі, вадаграй,
І ў ветры плач нібы
Плыве за небакрай.
Плыве за небакрай.
Дабранач вам абодвум дам,
Мой родны край, бывай!

Бывай, бывай! Мой родны край,
Знікай за небасхіл.
Свіргочуць чайкі, вадаграй,
А ў ветры – сумны сквіл.
Садзіцца сонца ў сіні вод,
Плывём за ім услед.
Дабранач, сонечны заход
І ўвесь бязмежны свет!

Варыянт 1960-х гг. больш адпавядае фармальнай і зместавай будове арыгінала – у ім удакладнены рыфмы, вобразы, сінтаксічныя канструкцыі і паскладовая структура твора.

Адгалоскі навучання У.Дубоўкі ў Вышэйшым літаратурна-мастацкім інстытуце імя В. Брусава працягвалі прысутнічаць у яго перакладчыцкім метадазе і на новым этапе: У. Дубоўка мог быць вельмі даслоўным, даваць максімальна блізкі лексічны эквівалент і ў той жа час без страт захоўваць паэтычны каларыт першакрыніцы.

Калі мы супаставім пераклад байранаўскага верша “Санет да Шыльёна” [3, с. 159–176] з арыгіналам (“Sonnet on Chillon” [7]), то заўважым, што У. Дубоўка даў літаральныя і адначасова вельмі трапныя адпаведнікі. Напрыклад, перакладчык максімальна захаваў такія важныя вобразы першакрыніцы, як: “Eternal spirit” – “спрадвечны дух”, / “Chainless mind” – “не знаючы акоў” / “Brightest in dungeons” – “зіхціш <...> найясней з-за крат” / “Thy sons to fetters are consign’d” – “тваіх зняволілі сыноў” / “Finds wings – узніме крылы” / “Thy prison is a holy place” – “святое месца твой астрог” / “sad floor an altar” – “твая падлога сумная – алтар” / “Worn, as if thy cold pavement were a sod” – “Каменне пратаптаў тут, як мурог” і г.д.

З такой жа трапнасцю пераклаў У. Дубоўка і радкі паэмы “Шыльёнскі вязень” Д. Байрана. Гэты твор быў напісаны англійскім рамантыкам адразу пасля наведвання Шыльёнскага замка ў Швейцарыі. Пераклад паэмы стварае такое ж уражанне спантаннасці і натуральнасці ўзнiкнення, як і арыгінал. Тэкст У. Дубоўкі максімальна блізкі да першакрыніцы, месцамі супадаюць не толькі словазлучэнні, але і цэлыя сказы (супадзенні вылучаны курсівам):

Арыгінал [7, с. 327]:
And we were three – yet, each alone
We could not move a single pace,
We could not see each other's face,
But with that pale and livid light
That made us strangers in our sight:
And thus together – yet apart,
Fetter'd in hand, but join'd in heart,
’Twas still some solace in the dearth
Of the pure elements of earth,
To hearken to each other's speech,
And each turn comforter to each
With some new hope, or legend old,
Or song heroically bold;
But even these at length grew cold.
Our voices took a dreary tone,
An echo of the dungeon stone...

Пераклад У.Дубоўкі [3, с. 158]: Прыкулі
нас траіх яны,
Былі мы разам і – адны:
Не адысіся ні на крок,
Не бачыць брата – змрок і змрок,
Бо пры святле астрожных крат
Чужым здаваўся нават брат.
Нас разлучыў, скаваў ланцуг,
Але злучала сэрца, дух.
Нам забаронены былі
Акрасы неба і зямлі,
Ды вораг мову ўзяць не мог,
Яна лунала праз астрог,
Уцеху несла, песню, сказ,
Надзеі песціла для нас.
Але павеяў сцюжай час,
І сум асеў у галасах...

Разам з тым, у перакладах У. Дубоўкі адбывалася свабодная трансфармацыя радкоў – думка, што прагучала ў арыгінале ў пачатку страфы, перакладчыкам без страт перамяшчалася ў яе канец. Арыгінальныя вобразы рэдка замяняліся іншымі, пры неабходнасці іх змянення актывізаваліся стандартныя адпаведнікі: “Загінуў, прыкаваным да слупа” – “загінуў на кастры”; “У цемры знайшлі спакойнае жылло” – “звяліся з свету па адным”.

Для перакладаў У. Дубоўкі, як і многіх іншых беларускіх пісьменнікаў, уласцівыя моватворчыя вынаходніцтвы. Напрыклад, у вершах сустракаюцца такія неалагізмы, як “яснавейнасьць”, “паветрыць”, “нябеснакрылы”, “чараўнічы”, “вадаграй”, “могут”, “вячыстых”, “зарэць” і г.д. Яшчэ адна асаблівасць перакладаў У. Дубоўкі – выкарыстанне прыёму адухаўлення прыродных з’яў там, дзе гэтага не патрабуе арыгінал (“for in these limbs its teeth remain” – “яно нагрызла цяжкіх ран” і інш.). Характэрная для англійскай мовы лексічная ашчаднасць у выяўленні пачуццяў (радасці, суму і г.д.), набывае ў Дубоўкавых перастварэннях больш інтэнсіўную эмацыйную афарбаванасць.

Урывак з перакладу паэмы “Паломніцтва Чайльд Гарольда” (“Развітальная песня Чайльд Гарольда”) якраз багаты на лексічныя сродкі выяўлення пачуццяў. Прыкладзём арыгінальныя радкі з гэтага тэксту і два беларускія адпаведнікі ў перакладах У. Дубоўкі (Д) [3, с. 115–131] і Я. Семязона (С) [2, с. 88–109]:

But sorely will mother sigh

Thy grief let none gainsay

My greatest grief is that I leave
No thing that claims a tear

Д. Ды маці горкіх слёз глыне,
Пакуль прыйду назад
С. А маці, знаю, па начах
Праплача слёзы ўсе.
Д. Твой сум – цяжкая рэч
С. Сум старых бадзяг
Я мог бы зразумець
Д. Мой найгарчэйшы плач і смех –
Няма, хто б варт быў слёз.
С. Чаго мне мілаваць другіх,
Калі я ўсім не міл?

У большасці перакладзеных месцаў назіраецца вышэйшая ступень экспрэсіўнасці, чым у зыходным тэксце. Там, дзе Д. Байран прамаўляў “уздых” (“sigh”), перакладчыкі давалі фразеалагізмы-перыфразы “слёз глыне” (У. Дубоўка) або “Праплача слёзы ўсе” (Я. Семязон). У перакладчыкаў міжволі атрымлівалася ўзбудзіць эмацыйную стрыманасць англійскага слова, паколькі ў славянскіх мовах фразеалагічныя выразы са значэннем радасці, распачы, смутку з’яўляюцца больш распаўсюджанымі.

Вышэйшая ступень экспрэсіўнасці перакладу ў параўнанні з арыгіналам узнікала таксама і па прычыне суб’ектыўнага ўспрыняцця інфармацыі зыходнага тэксту, псіхалагічнай ідэнтыфікацыі перакладчыка з замежным аўтарам, на ўспрыняцце чужога твора накладвалася асабіста перажытае. Для У. Дубоўкі, напрыклад, больш бяспечна было казаць пра свой нялёгкі лёс праз пераклад, чым у сваіх вершах. У асобных перакладах з У. Шэкспіра і Д. Байрана, дзе закранаецца тэма несправядлівасці, пакут, выгнання, – таго, што перажыў і сам У. Дубоўка, немагчыма не заўважыць яго ўсхваляванасці.

У прыватнасці, гэта датычыцца верша Д. Байрана “Стансы да Аўгусты”. Байранава абазначэнне супраціўнікаў праз паняцце “The World” (увесь свет) У. Дубоўкам перадаецца больш вузкім колам людзей – “тыя, што ў наўколі, што цкавалі хаўрусам мяне”). Перакладчык прыгадвае здраду сяброў, хоць гэта і адсутнічае ў арыгінале, уводзіць гнеўную пагрозу “Панаваць не дазволю я катам / Над сабой, над табой, на зямлі!” (увядзенні перакладчыка “ад сябе” вылучаны курсівам):

Арыгінал [7]:

And when winds are at war with the ocean,
As the breasts I believed in with me,
If their billows excite an emotion,
It is that they bear me from Thee.

Пераклад У. Дубоўкі [3, с. 78]:

Калі з морам змагаецца вецер,
Як са мною былыя сябры, –
Аднаго толькі шкода мне ў свеце, –
Што з табой разлучаюць вятры....

<...>

There is many a pang to pursue me:
They may crush, but they shall not contemn;
They may torture, but shall not subdue me;
'Tis of Thee that I think—not of them.

<...>

Yet I blame not the World, nor despise it,
Nor the war of the many with one;
If my Soul was not fitted to prize it,
'Twas folly not sooner to shun...

<...>

Гора ходзіць за мною па пятах,
Можа нават прыцісне калі, —
Панаваць не дазволю я катам
Над сабой, над табой, на зямлі!

<...>

Што скажу я пра тых у наўколі,
Што цкавалі хаўрусам мяне?
Калі не паважаў іх ніколі, — Трэба Збегчы
было мне раней!

Параўнаем гэты ўрывак з Гаўруковым варыянтам:

І калі акіянскія хвалі
Уздымаліся аж да нябёс,
Мо таму яны так бушавалі,
Што з табой разлучыў мяне лёс.

Самых лютых пакут не збаюся,
Яны сіл прыдадуць удвая.
Да цябе ў сваіх марах імкнуся,
Яснавокая зорка мая.

Але я не клянупу іх за гэта,
Распраўляцца так лёгка з адным!
Хто не ўмее згаджацца са светам,
Таму лепей не звязвацца з ім [3, с. 260–261].

Відавочна, што ў перакладзе Ю. Гаўрука акцэнт пераносіцца з грамадзянскага пратэсту на тэму любові і адданасці, як і ў арыгінальным тэксе. Гэта сведчыць пра супярэчнасць у Дубоўкавым метады: з аднаго боку, максімальна блізкае да арыгінала ўзнаўленне першакрыніцы, а з іншага боку, перанос і трансляцыя свайго ўласнага жыццёвага досведу на тэматычна блізкія творы. Аднак, заўважым, што пераклад вершаў, прысвечаных тэматыцы пакут, несправядлівасці, адзіноты, аднолькава ўдала (хоць і стылістычна па-рознаму: больш публіцыстычна ў У. Дубоўкі, больш лірычна ў Ю. Гаўрука), атрымліваўся ў абодвух перакладчыкаў, якія, як і Д. Байран, зведалі ў сваім жыцці і здраду, і выгнанне.

Я. Семяжон пачынаў з арыгінальных вершаў, затым, дэбютаваўшы двума перакладамі з Д. Байрана ў 1937 г., назаўжды застаўся прыхільнікам гэтага віду творчасці. Як і Ю. Гаўрук і У. Дубоўка, Я. Семяжон вярнуўся да творчай працы ў 1950-х гг. У актыве перакладчыка сотні паэтычных твораў з трыццаці чатырох моў свету, сярод якіх таксама і з англійскай мовы (творы У. Шэкспіра, Д. Байрана, Р. Бёрнса, У. Блейка, Р. Браўнінга, Д. Кітса, У. Мэя і інш.).

Пры аналізе стратэгіі перакладу Я. Семяжона з англійскай мовы ўзнікае істотная цяжкасць: вольны падыход, лексічная і стылістычная неадпаведнасць тропаў аўтэнтэка і беларускага варыянта ў большасці выпадкаў не дазваляюць здзяйсняць парадковае параўнанне. Дэталёвы разгляд шэрагу перакладаў Я. Семяжона ў супастаўленні з першакрыніцамі і рускамоўнымі паэтычнымі перакладамі паказаў, што, нягледзячы на валоданне перакладчыкам англійскай мовай, пераважная большасць беларускіх варыянтаў ім усё ж зроблена з дапамогай паэтычных дублем А. Блока, Ю. Лермантава, С. Маршака. Аднак, паколькі сярод перакладаў Я. Семяжона, безумоўна, прысутнічаюць і творы, пераствораныя з арыгінала (пераклады з Р. Браўнінга, часткова з Д. Байрана), то некалькі прыкладаў мы разгледзім. Ніжэй прывядзем арыгінал і беларускі пераклад верша “Апошнія словы аб Грэцыі” [2] (“Last Words On Greece” [7]) Д. Байрана:

What are to me those honours or renown
Past or to come, a new born people's cry?
Albeit for such I could despise a crown

Ушанаванні, слава, туш літаўраў,
Нашто мне гэта, Грэцыя-дзіця?
Я за цябе і без халодных лаўраў

Of aught save laurel, or for such could die.
I am a fool of passion, and a frown
Of thine to me is an adder's eye
To the poor bird whose pinion fluttering
down
Wafts unto death the breast it bore so high;
Such is this maddening fascination grown,
So strong thy magic or so weak am I.

Не пашкадую нават і жыцця.
Ты – Ніабея! У цябе ўлюбёны,
Лячу к табе, бяздомны альбатрос.
Так пад гіпнозам позірку пітона
Ўлятае ў пашчу смерці пеўчы дрозд.
Знаць, сіла духу чары ўсе твае,
І мне змагчы іх – сілы не стае.

Я. Семяжон перадаў змест верша ў свабоднай манеры. Парадкавае супастаўленне арыгінала і пераклада не мае сэнсу, паколькі Я. Семяжон арыентаваўся ў першую чаргу на дакладнае ўзнаўленне ідэі, а не фармальных асаблівасцей аўтэнтэка. Я. Семяжон смела ўвёў у пераклад алюзію з Ніабеяй – персанажам старажытнагрэчаскага міфа. Гэта адступленне ад арыгінала сапраўды дапушчальнае, бо і сам Д. Байран апелюе да гэтага ж вобраза ў іншым сваім творы, а менавіта ў “Песні чацвёртай” “Паломніцтва Чайльд Гарольда”, дзе праз вобраз багіні Ніабеі, пазбаўленай сваіх дзяцей, ён паказвае Грэцыю, заваяваную Асманскай імперыяй у сярэдзіне XV ст. Перакладчык дадаў ад сябе і параўнанне лірычнага героя з “бяздомным альбатросам”. Прычым Д. Байран таксама прыгадвае гэтую птушку, але зноў-такі ў аддалена-падобным кантэксте іншага верша. У гэтым выпадку перакладчык актуалізаваў фонавыя веды, сітуацыйны кантэкст і не памыліўся.

Такім чынам, у 1950-1980 гг. асноўнымі перакладчыкамі, якія працавалі з першакрыніцамі, былі прадаўжальнікі “маладнякоўска”-“ўзвышэнскіх” традыцый Ю. Гаўрук, У. Дубоўка, Я. Семяжон. У. Дубоўка імкнуўся максімальна захаваць асаблівасці арыгінала, застаючыся паслядоўным вучнем свайго настаўніка В. Брусава і яго канцэпцыі перакладу. Ю. Гаўрук і Я. Семяжон больш вольна падыходзілі да ўзнаўлення вобразаў і фармальных асаблівасцей аўтэнтэка, прыўносячы ў творы выразны народна-фальклорны каларыт.

У канцы абазначанага перыяду з невялікай колькасцю перакладаў да сталых майстроў далучыліся выпускніцы Мінскага педагагічнага інстытута замежных моў Т. Бондар і Г. Дубянецкая. Яны не толькі працягнулі традыцыі ў выбары рамантызаваных твораў для перастварэння (паэзія Д. Байрана, Р. Бёрнса ў перакладзе Г. Дубянецкай), але і паклалі пачатак іх паступовай трансфармацыі. Напрыклад, перакладчыцкі выбар Т. Бондар амерыканскай фемінісцкай паэзіі (вершы Э. Сэкстан) стаў адным з першых знакаў новага англа-беларускага перакладчыцкага этапа, што, несумненна, заслугоўвае асобнага даследавання.

Спіс выкарыстанай літаратуры

- 1 Адамовіч, А. Да гісторыі беларускай літаратуры / А. Адамовіч. – Мінск : Выдавец ПІ Зьміцер Колас, 2005. – 1464 с.
- 2 Байран, Д. Г. Выбранае / Д. Г. Байран; уст. арт. Ю. Гаўрука; уклад., камент. Я. Семяжона. – Мінск : Дзяржвыд. БССР, 1963. – 411 с.
- 3 Байран, Д. Г. Лірыка / Д. Г. Байран ; укл., прадм., камент. В. Небышынца. – Мінск : Маст. літ., 1989. – 287 с.
- 4 Гаўрук, Ю. Агні ў прасторах / Ю. Гаўрук. – Мінск : Маст. літ., 1975. – 274 с.
- 5 Гаўрук, Ю. І сонца і хмары / Ю. Гаўрук / Ступень адказнасці : літ.-крыт. арт., эсэ. – Мінск : Маст. літ., 1986. – С. 226–235.
- 6 Гаўрук, Ю. Кветкі з чужых палёў / Ю. Гаўрук. – Мінск : ЦБ “Маладняка”, 1928. – 107 с.
- 7 Byron, G. G. All Poetry [Electronic resource] / G. G. Byron // Electronic Text Center. – Mode of access: <https://allpoetry.com/George-Gordon-Byron>. – Date of access: 20.02.2022.

The article considers the peculiarities of the English-Belarusian poetic translation using the originals in the 50's and 80's of the 20th century. The main translation strategies used by Y. Hauruk, U. Dubouka, and J. Semiazhon are revealed. There is a continuity with the translation traditions of the previous stage (1920-1940s), as well as signs of development and transformation of the tradition in the late 1980s.

УДК 81'42:[811.112.2+811.161.3]

Н. И. ВЛАСЮК

*г. Гродно, УО «Гродненский государственный университет
имени Янки Купалы»*

ЛЕКСИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ ПОЛИТИЧЕСКОГО И ЭКОНОМИЧЕСКОГО ДИСКУРСОВ ФЕДЕРАТИВНОЙ РЕСПУБЛИКИ ГЕРМАНИИ И РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ

В данной статье рассматриваются основные особенности немецкого и белорусского политического и экономического дискурсов. В результате проведенного исследования удалось выявить их общице и отличительные черты.

Интерес современной лингвистики к национально-культурным особенностям политического и экономического дискурсов не случаен: именно он призван выделять дискурс какой-либо страны из общей массы, показывая самобытность и специфику этнических черт. Это позволит глубже осознать замысел дискурса, суть и задачи обращения к адресату, а также облегчить понимание текстов политической и экономической тематики.

Национально-культурные характеристики политического и экономического дискурсов являются объектом разносторонних изучений в языкознании. Исследователями выявлены и описаны их языковые особенности и признаки, факторы, влияющие на национально-культурную специфику дискурса. Однако данный вопрос все же не является достаточно разработанным и всесторонне раскрытым. Это делает необходимым его более детальное изучение с точки зрения тематической специфики, лексических особенностей и целевой направленности.

Для политического дискурса как коммуникативного явления характерно наличие ряда «ключевых слов», «протокольных слов или предложений», клише и штампов. Политический дискурс ориентирован на стандарт и экспрессию, обеспечивая цельность и системность отдельных газетных текстов. «Протокольные слова или предложения» рассматриваются нами как форма объективной интерпретации высказываний политика.

Р. М. Блакар отмечает, что между терминологией языка, с одной стороны, и социальной властью и ее осуществлением, с другой, существует тесная взаимосвязь [2, с. 28]. Так в лексике немецких политиков нашли свое отражение важные политические события, затронувшие в последние годы все сферы жизни общества. После воссоединения ГДР и ФРГ в стране начали появляться новые слова и исчезать старые из активного употребления. Еще в начале 90-ых употреблялась лексика, характеризующая эпоху ГДР: *die Akten der Stasi, Ossis und Wessis, das SED-Regime* (акты штази, осси и веси, режим СЕПГ) и др.

Опорным словом в речах немецких политиков на экономические темы, как показывает собранный нами материал, является «die Wirtschaft» (экономика), употребляемое, как правило, в модели «прилагательное + die Wirtschaft»: *die soziale Marktwirtschaft; zeigt uns den Weg zu ökologischen Wirtschaft; eine wettbewerbsfähige Wirtschaft* (социальная рыночная экономика; показывает нам путь к экологической экономике; конкурентоспособная экономика).